

Cena prenumera ty:

w Łodzi
Kwartalnie Mk. 120.
Miesięcznie „ 40.
za roznośnienie
5.00 fen. miesięcznie.
Z przesyłką poczt.
Kwartalnie Mk. 155.
Miesięcznie „ 45.
Poza Łodzią egz. 2.10
W Ameryce 1/2 dolar.
miesięcznie.

KALENDARZYK
Sobota, Aniołów Str.
Niedziela, Kandyda M.
Poniedziałek, Franciszka S.

**Pamiętajcie
o żołnierzu
w okopie.**

REDAKCJA
w ŁODZI
Al, Kościuszki № 41
TELEFON 28,

ROZWOJ

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY I LITERACKI

Sobota, dnia 2 października 1920 roku.

Z Warszawy i z biur ogłoszeń, ogłoszenia do Rozwoju przyjmuje wyłącznie „Reklama Polska”

Za terminowe wychodzenie ogłoszeń i ojar administracja nie odpowiada

CENA OGŁOSZEŃ: Przed tekstem mk. 5 w tekście mk. 5 za tekstem 3 mk. nekrologi mk. 5 za wiersz nonparel. **Drobne ogłoszenia** 50 fen. za wyraz: Dla poszukujących pracy 50 f. Komunikaty mk. 5.— Ogłoszenia zamiejscowe 50 proc. drożej. Ogłoszenia zagraniczne 100 proc. drożej. Stronica przed tekstem w tekście dla ogłoszeń podzielona na sześć lamów za tekstem na 5 lamów. W tekście i przed tekstem przyjmujemy ogłoszenia i nekrologi tylko na 2, 4, 6 lamów. **Artykuły bez oznaczenia honorarium uważa Redakcja za bezpłatne.** Można zamawiać „Rozwój” w ZGIERZU u p. Lacha Kłosa.

**OKINO
CORSO**
Zielona № 2

Po raz pierwszy w Łodzi!
NA ŚMIERĆ I ŻYCIE
(PRZYSIĘGA)

Dramat
życiowy
w
5 akt.

1) Wycieczka. 2) Bał u milionera i tańce ukraińskie.
3) Wykradzenie dziecka.
4) Bankiet dla tysięcy biednych. 5) Uratowanie. 2087

Dajcie Łodzi chleba.

Już szósta osoba dziś mnie odwiedza, a każda z pewnym żalem i nieomal ze łzami w oczach; woła:

— Panie redaktorze zostaniemy ogłodzeni, nic dostać nie można. Drożyżna z każdym dniem wzrasta. W sklepach miejskich po tygodniu lub dłużej nie wydają chleba, a jeżeli dadzą to nie chleb jeno glinę. Piekarze każą sobie płacić po 25 marek za funt chleba. Mąki wcale nie ma, a tłuszczów kupić nie można. Przeszliśmy okupację niemiecką, wojnę całą, a tak źle nigdy nie było, jak dz.śl.

Magistrat nie dba o to, żeby miasto miało żywności pod dostatkiem, codziennie, tylko nadsyła relacje, że będzie jutro lepiej. Ale to jutro nie nadchodzi, tylko codziennie bardziej się odala.

W ten sposób wynurzają swoje troski ludzie z różnych sfer pochodzący

— Wygłodzą nas, mówi jedna z robotnic. Cóż mi potem, że przynosimy olbrzymią ilość papierków do domu, bo ja pracuję mąż pracuje i córka pracuje, kiedy za te papierki nic dostać nie można!

W sklepach miejskich nic nie ma, deputat nas nie dochodzi.

Dawniej jeszcze szmuklerz coś przyniósł, paskarz sprzedał. Od chwili, kiedy lichwa ustanawia niewiem już które z rządu ceny maksymalne, wszystko z rynku znika.

— Proszę sobie wystawić p. redaktorze, mówi jegomość inteligentny, skromnie ubrany; wwóz produktów zabronionych, każdy funt mąki bywa odbierany na kolejach, nawet od tych ludzi, którzy się przemytnictwem nie zajmują. Magistracka aprowizacja nic nie daje, proszę więc powiedzieć, z czego mieszkańiec Łodzi ma żyć? Czem się odżywiać?

Jesień już się rozpoczęła, zaczną się dni słoty, zimna i deszczów. Czy mamy opa? Czy mamy nawet nadzieję na ten opa? Węgiel po 200 marek za korzec, pud drzewa około 36 marek. Miasto ogłasza, że aby się ustrzedz od zarazy brzuszego tyfusu, trzeba, aby mieszkańcy kazali sobie ten tyfus szczepić?

Czy szczepienie tyfusu pomoże, aby się epidemią zmniejszyła, jeżeli mieszkaniec nie będzie miał się czem odżywiać, jeść będzie bez tłuszczu i mieszać w zimnych izbach? Nacóż wiedzą zadają się miejskie zastrzyki!

Biadnieją twia się owocami, na które nie

ma sekwestru. I dla tego owoc jest po 3, 4, 5 marek funt, a chleb po 25 i to właśnie na jesieni, kiedy niedawno zboże posprzątano z pola. Chce się zapytać, co będzie na przednówku? Czy potrzeba z srzyków i mordowania się przez zimę w nieogrzanych mieszkaniach, jeśli to samo nas czeka na przednówku. Kochany magistracie jeśli nie umiesz sobie radzić z aprowizacją miasta, przynajmniej postaraj się o to, aby choć na parę tygodni otworzono wolny handel. Niech każdy, kto chce sprowadza sobie zboże, mięso, kartofle. Roztwórz drzwi miasta na rościę, ażeby nie było szwindlu, niechże ci urzędnicy z karty chlebowej rejestrują na kolejach, co kto przywozi i komu sprzedaje.

Wtedy jeden z członków rodziny wyjedzie na wieś, przywiezie trochę zapasów, trochę mąki tłuszczów, kartofli i w ten sposób zabezpieczy się od głodowej śmierci.

Nauczysz się przytem trochę myśleć i dojdiesz do przekonania, że jeżeli nie ma w wozu, a ty magistracie nie aprowidujesz swoich mieszkańców albo dajesz im cztery funty gliniastego chleba na miesiąc, sądząc, że to im wystarczy to przecież nie wierzysz w to żeby z tego ludzie żyli.

Więc samo chcąc uczysz przestępstwa, samochcąc gwałcisz prawa, samochcąc narażasz mieszkańców na ciężkie kary; boć żyć każdy musi, nie pyta się on, co kosztuje, tylko z głodu odda ostatnią koszulę. Nie każdy chce być burmistrzem miasta Crok w Irlandji... i umierać w ciągu dni 40 z braku pożywienia.

Więc zwarzywszy to wszystko cny magistracie jeśli chcesz, aby twoi „towarzysze” łódzcy zdrowi byli i syci i mogli znów przy przyszłych wyborach głosować na ciebie, postaraj się o to aby ich utrzymać przy życiu.

Przecież na to Bóg wielki dał szczyptę rozumu, żeby człowiek mógł choć raz podczas swojej kadencji trzyletniej logicznie pomyśleć i radę skuteczną wynaleść.

Kary tu nic nie pomogą, bo będziesz niesłusznie ludzi karał po miljonie marek lub dożywotniem więzieniem.

Staraj się więc o żywność dla miasta, lub otwórz miejskie wrota na oścież, inaczej w Łodzi każdy stanie się kryminalnym przestępcą, bo każdy musi kupić drożej towar niż twoje ceny maksymalne na to zezwalają!

Łódź w krótkce, jeżeli już nie jest, to będzie skradac się z samych kryminalistów!

Sądziacie może, iż to wszystko co tu powiedzieliśmy to tylko mrzonki, przewidywania, pesymistyczny nastrój „Rozwoju”

Nie, nie, to jest szczerą prawdą, tu nie ma

ani na włos przesady. Magistrat jest niedołężny, albo pracuje tylko w jednym kierunku to jest w myśl postulatów najliczniejszych reprezentantów i ich partji, tymczasem 400,000 ludzi głodzą się, jak bolszewicy w Moskwie.

Obywatele nie posiadają tyle energii, aby taki zarząd miasta od kilkunastu miesięcy usunąć... i mrać głód przy tej gospodarce.

Prawodastwo polskie ustanowiło sąd polski kontrolerem wszystkich czynności. Mamy w Łodzi Sąd Okręgowy, więc pod jego adresem skierowywamy cały ten artykuł prosząc i sędziów i ławników, aby tą sprawę rozpatrzyli i jak najszybciej zajęli się losem Łodzi.

Ich apel do ministerjum może mieć decydujące wrażenie, ich pogląd może rozstrzygnąć sprawę.

Łódź musi być zaopatrzona na zimę i w opa i w żywność, bo to jest główny czynnik do utrzymania spokoju i zachęta do pracy.

Do niedawna miasto nasze było jednym z najtańszych na terytorjum b. Królestwa, dziś je wypada zaliczyć do najdroższych.

W imieniu więc całego miasta ślemy ten apel do sądownictwa polskiego w Łodzi prosząc go o wyrażenie swojej opinji i skierowanie sprawy ku wyzwoleniu przyszłych kryminalistów, którzy namnożą się niezawodnie wskutek przekroczenia cen maksymalnych, grożących karą aż do miljoa i więzieniem bez ograniczenia czasu.

Sąd to zrozumie, że ludzie muszą, albo płacić, albo rozbić, jeżeli nie zdecydują się umierać z głodu.

Wszystkie te przestępstwa prócz ostatniego, są dziś karane: Jedno sądownie, drugi administracyjnie. Lepiej chyba płacić niż rozbić...

Ale pocóż popełniać przestępstwo? Trzeba od tego ustrzedz społeczeństwo.
Redakcja.

Gdzie odbywają się posiedzenia w Rydze.

Zapowiadziane posiedzenie delegacji pokojowej odbywają się w gmachu tak zwanych „Czarnogłowców”, stowarzyszenie beżwaznych kupców ryskich, którzy w czasach średniowiecza bronili Rygi przed najazdami nieprzyjaciół. Stowarzyszenie owe miało za godło na tarczy czarną głowę z białą przepaską. Ma to być głowa św. Mauryczego, który według legendy był

...nem. Godło owe widać na dachu a
...aż niemal każdy mebel jest nim ozdobio-
...mach ten sięga XIV wieku i należy do
...ekniejszych zabytków starej Rygi. Są w nim
...atki po kawalerach Mieczowych, nie brak
...pamiątek po Szwedach i naturalnie Rosja-
...nack. Mówią o tem panczerze i hełmy, potreti
...królów szwedzkich i carów rosyjskich.

W pośrodku sali zastawiony duży stół,
...peltry sukrem — to miejsce obu delegacji,
...które zasiadają naprzeciw siebie. Poza nimi w
...półkole ustawione stoły, przeznaczone są dla
...dziennikarzy. Gromadnie i licznie zjechali się ci
...ostatni. Na sali słychać różne języki: zda się że
...to istna wieża Babel. Wszyscy są ciekawi, chci-
...wi wiadomości, które w lot chwytają, aby je
...wysłać na wszystkie strony. Jutro, a najdalej
...pojutrze, cały niemal świat, będzie mówił o nas.
...Nazwa Rygi, miasta, o którym nie wiele słyszał
...do tej pory jakiś Amerykanin, lub Australczyk,
...nawet powtarzana będzie w rozmaitych ję-
...zykach przez miliony ludzi.

Przed gmachem tłumy czekają na przyjazd
...delegacji. Dziennikarze obok wejścia z notesami
...i ołówkami w rękach, tuż przy nich opera-
...tor kinematograficzny.

Wreszcie krótki, przerywany świst oznaj-
...mił Joffego. Jechał w pięknym aucie, ozdobio-
...now czerwona chorągiewka. Kiedy wysiadł, uj-
...rzeliśmy niewielkiego wzrostu grubasa, dobrze
...odżywionego, o rysach semickich. Był to typowy
...burżuj żydowski, postać często spotykana
...w Polsce i na Zachodzie.

Pomknęliśmy do sali, by zająć miejsca,
...Gwaro i tłoczno. Kiedy już wszyscy zajęli
...miejsca cisza zapanała na sali, powstał lo-
...rewski minister spraw zagranicznych, p. Meje-
...rowicz, i w przemowie francuskiej powitał obi-
...delegację. Odpowiedział po polsku p. Dąbski,
...a z kolei po rosyjsku p. Joffe.

Treść przemówień znać z telegramów.
...Dziennikarze sądzili, że p. Joffe, dążyć
...będzie do przedłużenia formalnych obrad
...konferencji, zażąda od polskich delegatów peł-
...nomocnictw do pertraktacji z przedstawicielami
...sowieckiej, Ukrainy. Żądanie takie, aprobowane
...ewentualnie przez naszą delegację, równocześnie
...byłoby z uznaniem przez Polskę sowieckiej
...Ukrainy. Mniemania nasze opierałyśmy na doś-
...wiadczeniu, wszak b. przewodniczący delegacji
...bolszewickiej w Mińsku, p. Daniszewskij, wyraź-
...nie tego się domagał. Wdocznie jednak nasze
...zwycięstwa pod Warszawą, oraz postępy nasz-
...zych wojsk w Galicji wschodniej i na Woły-
...niu ostudziły p. Joffego.

Mniejsza o to, co spowiedowało, że p.
...Joffe poszedł inną drogą aniżeli p. Daniszew-
...skij. Trzeba jednak stwierdzić, że ominięto przez
...to, szkopuł, który na kilkanaście dni mógł zag-
...wozić obrady konferencji.

Ciekawi jesteśmy, czy i na następnych
...posiedzeniach p. Joffe odrzuci talmudystykę
...bolszewicką i realnie będzie traktował rozmowy
...pokojowe.

Pamiętać więc trzeba, że tempo obrad
...pokojowych zależy nie tylko od naszej delegacji
...w Rydze, ale także od bitności naszego żoł-
...nierza i umiejętności naczelnego dowództwa.
...Jeżeli bolszewickie wojska wyłamią sobie pod
...Grodnem zęby, p. Joffe będzie gładki i miły.

TELEGRAMY.

Posiedzenie komisji finansowej.

WARSZAWA. 30 9. (PAT) Komisja skarbowo-
...budżetowa pod przewodnictwem posła Głabińskiego
...wysłuchała wyjaśnień wice-ministra Skarbu dr. Rybar-
...skiego o nowym projekcie zrealizowania przekazów
...amerykańskich, oraz podatku od drzwi i okien ściaga-
...nym na cel obrony państwa. Podatek ten jest datkiem
...dobrowolnym i organy rządowe nie mają prawa go
...ściągać.

Min. Skarbu ogłosi w tej mierze komunikat urzędo-
...wy. W sprawie referatu posła Wierzbickiego o roz-
...porządzeniu Rady Obrony Państwa z dnia 22 b. m. w
...przedmiocie wewnętrznej pożyczki przymusowej po
...wyjaśnieniach wice-ministra dr. Rybarskiego, komisja
...podjęła dłuższe rozprawy ogólne, których dalszy ciąg
...odroczone do posiedzenia piątkowego.

Trzechsetna rocznica śmierci Stan. Żółkiewskiego.

W DNIU 7 PAZDZIERNIKA B. R. PRZYPADA
...TRZECHESETNA ROCZNICA BOHATERSKIEGO ZGO-
...NU STANISŁAWA ŻÓŁKIEWSKIEGO POD CECORA.
...MYSL UROCZYSTEGO UCZCZENIA TEGO BOHATE-
...RA, KTÓRY JEST NASZĄ NAJWYŻSZĄ I NAJCZYST-
...SZĄ CHWAŁĄ, SYMBOLEM NAJSWIETSZEJ MIŁOŚ-
...CI OJCZYNY PORUSZYŁA PRASA POLSKA PRZED
...KILKU MIESIĄCAMI, PODAJĄC SZEREG PROJEK-
...TÓW: WYPADKI OSTATNICH KILKU TYGODNINIE
...POZWOLIŁY NA PRZYGOTOWANIE OBCHODÓW
...NA WIĘKSZĄ SKALĘ POMYŚLANYCH. OBECNIE
...TERMIN ROCZNICY JEST JUŻ TAK BLISKI, ŻE TRU-
...DNO POMYSLEĆ O ZAWIĄZANIU KOMITETÓW,
...KTÓREBY ZAJĘŁY SIĘ URZĄDZANIEM UROCZYS-
...TOSCI PO MIASTACH, MIĄSTECZKACH I WIOS-
...KACH. MIMO TO ROCZNICA TA NIE POWINNA
...PRZEMINĄĆ W SPOŁECZEŃSTWIE BEZ WRAZE-
...NIA. SĄDZIMY TEŻ, ŻE URZĄDZENIE NABOŻENSTW
...ŻAŁOBNYCH Z ODPOWIEDNIMI MOWAMI DAŁO-
...BY SIĘ PRZEPROWADZIĆ BEZ WIELKICH TRU-
...DNOŚCI. PODOBNIĘ URZĄDZENIE UROCZYSTYCH
...AKADEMJI, POSWIĘCONYCH PAMIĘCI ŻÓŁKIEW-
...SKIEGO, W WIĘKSZYCH MIASTACH, POD EGIDĄ
...UNIWERSYTETÓW LUB TOWARZYSTW KULTU-
...RALNYCH, NIE WYMAGAŁOBY ZBYT WIELKICH
...ZACHODÓW. POPULARNE OBCHODY MOGŁYBY
...URZĄDZIĆ TOWARZYSTWA SZKOŁY LUDOWEJ
...I CZYTELNI LUDOWE, NIE WĄTPIMY W KON-

CU, ŻE WŁADZE SZKOLNE Z CAŁĄ GOTOWOŚCIĄ
...POLECA DYREKCJOM WSZYSTKICH SZKÓŁ, LUDO-
...WYCH I ŚREDNICH, URZĄDZENIA CHOĆBY SKROM-
...NYCH OBCHODÓW JUŻ TO W DNIU 7 PAZDZIERNI-
...KA, JUŻ TO W DNIACH NAJBLIŻSZYCH.

W końcu podajemy program skromnego obchodu.
...W miarę możności należałoby urządzić nabożeństwo
...żałobne z krótkim choćby kazaniem. Poranek lub
...wieczorek powinien objąć przemówienie o życiu i za-
...sługach Żółkiewskiego, ponadto odpowiednie dekla-
...macje. Jako materiał do przemówienia wymieniamy
...z obszerniejszych opracowań książkę Słowińskiego:
...Hetman Żółkiewski, z popularnych zaś broszur rzuca
...Aleksandrowicza i Tyszkowskiego: O hetmanie Żół-
...kiewskim (Lwów, 1920). Do deklamacji nadają się
...przedewszystkiem J. U. Niemcewicz: „Duma o Żół-
...kiewskim”, Marji Ilnickiej: „Stanisław Żółkiewski”
...(dla dzieci zwłaszcza odpowiedni); do trudniejszych
...rzeczy należałyby: Marji Konopińskiej: „Od hetmań-
...skiej trumny” i Or-Ola: „Żółkiewski do syna”. W ca-
...łości są wiersze te dziś łatwo dostępne w świeżo wyda-
...nej pracy dr. W. Hahma: S. Żółkiewski w poezji pol-
...skiej (Poznań, 1920), gdzie też znajdują się wskazów-
...ki co do innych opisów czynów Żółkiewskiego.

Skromne nawet dochody, wznawiając pamięć wiel-
...kiego bohatera przyczynią się do podniesienia ducha
...w narodzie, roznosząc myśl naszą ku najwznioślejszym
...idealom, jakich przedstawicielem był Żółkiewski.

ZAJĘCIE NOWOGRODKA.

WARSZAWA 1—10 Na północno Wschód
...od Grodna oddziały nasze bez kontaktu z nie-
...nieprzyjacielem dotarły do linii rzeki Uty. Po-
...ścig rozbitych w walkach od Nidy dywizji so-
...wieckich w dalszym ciągu rozwija się pomyślnie.
...Dnia 30—9 grupa pułkownika Dęba—Biernac-
...kiego dochodziła do Nowogrodka. Żołobcy dru-
...giej armji z okresu walk od 20 do 30 września
...wzrosła do cyfry 25,000 jeńców i 100 dział.

Pod Baranowczami oddziały poznański-
...wzięły 1,000 jeńców oraz zdobyły 35 karabinów ma-
...szynowych.

Na południe od Prypeci sytuacja bez waż-
...niejszych zmian.

W rejonie Suwałk i Sejna obolnym po-
...rozumieniem wstrzymania wszelkiej akcji.

Sztab generalny.

Prasa śląska odpowiada potworcom.

BYTOM. 30 9. (PAT) Obecna sytuację polityczną
...na Górnym Śląsku obradują następujące głosy prasy
...polskiej. Nowiny Codziennego wychodzące w Opolu
...piszą: Gdy aresztuje się Polaków musimy zapytać dla-
...czego komisja koalicyjna nie ściga morderców dr. Mie-
...leckiego, którzy wywołali rozruchy w Katowicach i in-
...nych miejscowościach dnia 17 sierpnia. Czy dla nich
...jest inna sprawiedliwość? Dlaczego dalej komisja koa-
...licyjna pozwalała na gromadzenie się bojówek niemiec-
...kich, stwierdzone jest, że zwłaszcza w powiatach za-
...chodnich bandy bojówek niemieckich coraz jawniej
...występują wrogo przeciw Polakom.

Dziwić nas musi jak władze koalicyjne pozwalają
...na rozprowadzanie wieści o jakichś nieporozumieniach
...wśród przedstawicieli koalicyj i kontrolerów powiato-
...wych. Jeżeli prawdą jest, że niektórzy kontrolerzy po-
...wiatowi ustąpili, zarzucając gen. Le Rond stronniczość
...w kierunku do Polaków, mamy prawo ich zapytać, czy
...uważają, iż komisja koalicyjna postępowała bezstronnie
...przed 17 sierpnia? My wiemy, że te ustępstwa, które
...uzyskaliśmy, dzięki ruchowi samoobrony zdobyliśmy
...sami.

Uchwała 23 miast pomorskich.

GRUDZIĄDZ 1 10 Dnia 1 października w sali ratu-
...szowej odbył tu się zjazd delegatów komitetów obrony
...państwa z 23 miast Pomorza, w sprawie utworzenia
...centralnego kontaktu obrony państwa opartego na
...działającej już instytucji Radzie pomorskiej. Na zebra-
...niu któremu przewodniczył podpułk. Marjan Binst z
...Dąbrowa, wybrano zarząd centralnego komitetu obro-
...ny państwa, w skład którego wchodzi: prezes Włodek,
...burmistrz miasta Grudziądza, prezes Dybkiewicz sta-
...rosta w Tczewie, skarbnik Krupski, sekretarz Kunow,
...oraz jako ławnicy panowie Telman z Wejcherowa, ks.
...Dębek z Grudziądza Biedowicz z Koscieszyny, i Nowi-
...cki z Działdowa. Na tem zebraniu, na wniosek refe-
...renta propagandy generalnego inspektoratu armji o-
...chotniczej Grądzkowskiego uchwalono stworzyć teatr
...jako placówkę cywilizacyjną.

POWRÓT POLAKÓW Z SYBERJI.

GDANSK. 30 9. (PAT) Wczoraj przybył do por-
...tu gdańskiego okręt angielski, na pokładzie którego
...powraca z Syberji drugi transport organizowanego
...także korpusu polskiego. Korpus ten po niesłychanie

Komisja koalicyjna nigdyby nie zdobyła się na
...usunięcie Sicherheitswehry, gdyby nie samoobrona Pol-
...ska. Gliwicki „Sztandar Polski” pisze: W związku
...z wyjazdem gen. Le Rond do Paryża przypuściła prasa
...niemiecka szlurm generalny w celu obalenia gen. Le
...Rond. Dwoma drogami zmierzali Niemcy do celu
...pierwszą drogą było i jest rozpowszechnianie wieści
...o braku pokoju i bezpieczeństwa publicznego w naszym
...kraju, drukując fałszywe o zamieszkach, o wypędzeniu
...Niemców z gmin o napadach Polaków na policję
...o gwałtach, prześladowaniach i mordach dokonywa-
...nych na Niemcach nie licząc się z tem czy wiadomości
...są prawdziwe czy nie.

Wiadomo bowiem dobrze, że w Paryżu i Londy-
...nie trudno będzie sprawdzić te wiadomości. Opinię
...zaś publiczną zaśaprawiana takimi kłamstwami powo-
...gotowa będzie uwierzyć, iż Niemcy piszą prawdę, i że
...rzeczywiście na Górnym Śląsku dzieje się źle. Drugim
...sposobem walki jest wyzyskiwanie pewnych niepo-
...zumień, panujących w łonie koalicyj i wśród jej prze-
...stawicieli na Górnym Śląsku.

ciężkich przejściach i walkach z bolszewikami zdola-
...li się częściowo przedrzeć przez Syberję do Władawos-
...ku, skąd obecnie wraca do kraju.

Wczoraj odebrał transport admirał Worotti, dla-
...żas po południu odbyło się na pokładzie uroczyste
...przywitanie wracających do Ojczyzny tułaczy przez
...generalnego komisarza Rzeczypospolitej pana Biesia-
...deckiego, który przybył w towarzystwie pułkowników
...sztabu generalnego oraz innych przedstawicieli tutej-
...szych władz polskich.

Przyjęcie było serdeczne.

Adje moja Stolicco!

GDANSK 30—9 (PAT) Omawiając głosy
...organów paryskich zaznaczają Danziger Neue
...ste Nachrichten ośnośnie do komisarzy ententy
...sir Tewera, iż wróci on jeszcze do Gdańska na
...3 do 4 dni, aby konstatować wolne miasto,
...poczem jednak opuści Gdańsk, a nie, sę je-
...zajmie inną osobę stać

Preliminaria delegacji bolszewickiej.

RYGA. 1-10 (PAT) Na posiedzeniu komisji głównej polsko rosyjsko ukraińskiej konferencji pokojowej w dniu 28 września przewodniczący Joffe przedłożył imieniem delegacji rosyjsko ukraińskiej projekt tekstu preliminarnej umowy pokojowej z 17 punktów. Najważniejsze punkty brzmią jak następuje.

1) Wychodząc z zasady samostanowienia narodów obie strony pertraktujące uznają bez zastrzeżeń samodzielną i niezależność tych nowopowstałych republik, których narody oświadczyły swą wolę do samodzielnego bytu państwowego i uroczyste potwierdzają niezależność i suwerenność republik białoruskiej litewskiej i ukraińskiej.

2) Wobec tego że samookreślenie narodowości w Galicji wschodniej nie przybrało jeszcze skryształizowanej formy państwowej obie strony, kontraktujące uznają w zasadzie niezależność Galicji wschodniej z dążeniem do ostatecznego rozstrzygnięcia jej losów winno być ustanowione drogą referendum całej miejscowej ludności na zasadzie powszechnego bezpośredniego równego i tajnego głosowania. (Akurat, jeszcze je dno głosowanie dosyć tego)

3) Obie strony kontraktujące zobowiązują się uznać istniejące w republikach tych utworzone przez nie państwowy porządek prawny jak również i ten ustroj państwowy, który będzie utworzony w Galicji wschodniej z wolą zamieszkujących ich ludów i nie wtrącać się do spraw wewnętrznych tych niezależnych samodzielnich republik. (Do Galicji zasie wam moskale)

4) Uroczyste potwierdzając swoje niejednokrotne oświadczenie Rosja bez zastrzeżeń uznaje samodzielną i niezależność Rzeczypospolitej polskiej ze wszystkimi wynikającymi z uznania tego następstwami prawnymi dobrowolnie i na wieczne czasy zrzeka się suwerennych praw Rosji względem narodu polskiego i jego terytorjów.

5) Strony kontraktujące zgadają się, że granica między Białorusią i Ukrainą z jednej strony a z Polską z drugiej strony w ogólnych zarysach powinny przebiegać od państwowej granicy Litwy i Białorusi przy ujściu rzeki Swiżocz do rzeki Niemna, przez miejscowość Wisłoczka Rudzie—Białowierz—Kamieniec Litewski, Brześć Litewski, Piszcz, Lugonne, Włodzimierz Wotyński, Chrybowice, wszystkie te punkty włącznie na białejrusi i Ukrainy według przynależności i dalej wzdłuż byłej granicy państwowej między Rosją a Austro-Węgrami do rzeki Dniestru przy granicy z Rumunią przytem bezpośrednio przy Brześciu Litewskim granice stanowią odcinek linii kolejowej Białystok Brześć Litewski dla tranzytowej komunikacji kolejowej Zabinka, Brześć Litewski Kowel na terytorjum Ukrainy szczegółowe określenia granicy wino być zawarte w traktacie pokojowym w przeciągu 48 godzin od ni-

niejszej umowy. Wszelkie działania wojenne winny być przerwane, poczem wojska polskie cofnięte zostają o 25 wiorst na zachód od linii wskazanej.

Wojska rosyjskie mają prawo znajdować się również nie bliżej niż w odległości 25 wiorst od wskazanej granicy. Cofnięcie wojsk polskich winno być uskutecznione z szybkością nie mniejszą niż 20 wiorst na dobę nie później niż po upływie 72 godzin od chwili podpisania niniejszej umowy. Wojska rosyjskie nie mają prawa zajmować jakichkolwiek punktów obsadzonych przez wojska polskie w chwili zawarcia rozejmu aż do opuszczenia tych punktów przez armię polską. Przy odejściu wojska polskie pozostawiają zupełnie nieknięty cały majątek jako to państwowe, społeczne i prywatne, urządzenia, budowle drogi żelazne, mosty, telegraf i inne środki niebędące majątkiem wojskowym armji polskiej.

Składy ze zbożem w polach, spichrzach i u osób prywatnych, lawentarz żywy i martwy, przemysłowy i rolniczy (a ten co skradli bolszewicy he? P. R.) wszelkie surowce i przedmioty wartościowe, uważają się za strefę neutralną pod względem wojskowym, wobec czego przebywanie w nich jakichkolwiek sił zbrojnych z wyjątkiem milicji (policja) mających utrzymać porządek państwowy nie jest dopuszczalne.... Neutralny nadzór granicy winny sprawować organy państwowe polskie w Białejrusi i Ukrainy wedle ich przynależności.

6) Obie strony kontraktujące zobowiązują się a) nie zezwalać na terytorjum swoim na stworzenie i przybywanie rządowej organizacji lub grup, mających na celu walkę zbrojną przeciwko drugiej stronie kontraktującej i przedsięwzięć środków likwidacji takich (czyli?) organizacji i grup już utworzonych na terytorjach stron. Również nie zezwalać w granicach swego terytorjum na werbnik i mobilizację składu osobowego do szeregów armji. b) zabronić tym państwom które są faktycznie w stanie wojny z drugą stroną kontraktującą, jak również organizacjom i grupom, zwożenia do portów swych i przewożenia przez swoje terytorjum wszystkiego, co może być wykorzystane przeciw drugiej stronie jako to sił zbrojnych, materiału wojennego. (jeszcze czego i to ma być warunek państwu suwerennemu dyktowany? żydowski wybiegi.

7) Dotyczący sprawy obciz.

8) Obie strony obowiązują się przyjąć w traktacie pokojowym paragrafy gwarantujące wzajemne prawa mniejszości narodowej zabezpieczające swobodę rozwoju kultury języka i wyznania. (Żydom? wyboru?)

9) Obie strony pertraktujące zrzekają się wzajemnie

odszkodowania za swe koszty wojenne, jak również strat wojennych, tych strat które poniosły one lub poniosły obywatele wskutek działań wojennych. W tej liczbie również i wskutek wszelkiego rodzaju rekwizycji dokonywanych we wrogim kraju. (Pewnie pewnie? Uwaga: Szkoda wyrządzona stronom albo ich obywatelom bez rzeczywistej wojskowo strategicznej konieczności nie jest przewidziana przez powyższy paragraf Kto o tem będzie rozstrzygał i kto egzekwował.

12) Obie strony zobowiązują się w traktacie pokojowym do zastosowania możliwie szerokiej amnestji dla obywateli strony przeciwna: jak również dla wiasnych obywateli za czyny dokonane w czasie wojny na korzyść strony drugiej. (Bierze żydów w opiekę bo naszych wymordowano, zobowiazują się zpedzić pertraktacje o ostatecznym traktacie pokojowym za którego podstawą winny być paragrafy i niniejszej preliminarjum umowy.

Strony zobowiązują się przyjąć za podstawę zasady następujące a) z byłej przynależności Polski do Rosji nie wynikają dla stron żadne zobowiązania w stosunkach w zajemnych.

b) Obie strony zrzekają się wszelkich rozrachunków wynikających z byłej przynależności polskiej do imperjum rosyjskiego, wzajemnie zrzekają się wszelkich praw do majątku państwowego z terytorjów strony drugiej c) Obie strony zobowiązują się wzajemnie rewakować w naturze lub odpowiednim ekwiwalencie majątek ruchomy należący do organów samorządu osób fizycznych i prawnych i t. d. a o ile majątek ten w wieziony był na własne terytorjum z terytorjum strony drugiej w okresie wojny ukraińsko rosyjsko polskiej.

d) Rosja zobowiązuje się zwrócić Polsce archiwum biblioteki, dzieła sztuki historyczne tracone wojenne, zabytki przyszłości itp. przedmioty wartości kulturalne wywiezione z Polski do Rosji od czasu rozbitu Rzeczypospolitej polskiej o ile przedmioty posiadają rzeczywiste dla Polski znaczenie i o ile nie czynią rzeczywistego uszczerbku dla archiwów, rosyjskich galerji, muzeów, bibliotek, w których są one przechowywane. Piętny projekt, czysto żydowski wybieg (P. R.)

15) przewidywane zobowiązania obu stron do niezwłocznego podpisania traktatu pokojowego i rozpoczęcia rokowań w sprawie konsularnej, handlowej, tranzytowej.

(Czem Sowocija będzie handlowała? P. R.)

16) Umowa niniejsza sporządza się w języku rosyjskim, ukraińskim i polskim.

17) Umowa niniejsza podlega ratyfikacji.

Na tem posiedzenie zawieszono.

O gorliwą pracę w armji.

WARSZAWA, 1 października Min. spraw wojskowych nadsyła nam następujący rozkaz Min. spraw wojskowych gen. por. Sosnkowskiego.

Obejmując stanowisko ministra spraw wojskowych zapowiedziałem, że dążeniem moim będzie podwyższenie karności i sprawności prac.

We wszystkich dziedzinach armji zapowiedziałem, że dążeniu temu dam w krótkie praktyczny wyraz i ostrzeżem przed zaniedbywaniem obowiązków służbowych, oświadczając, że cofnę się przed żadnym środkiem zmierzającym do uzdrowienia stosunków. Idąc drogą tej dążenia powołałem do życia oddział naczelnej kontroli wojskowej, oraz naczelny sąd wojskowy; jednocześnie zaś wyjednałem w Radzie obrony państwa podwyższenie sankcji karnych za zaniedbywanie obowiązków służbowych.

Narady nad pokojem.

WARSZAWA 1-10 (PAT) Rada ministrów na posiedzeniu w dniu 30/9 zajmowała się sprawozdaniem prezydenta ministrów z objazdu wschodniej Małopolski, a następnie sprawą pertraktacji pokojowych w Rydze.

Uprawnienie wymijający z zarządzeń powyższych zgodnie z opinią społeczeństwa wyrażającej w rezolucji komisji wojskowej Sejmu ustawodawczego dnia 21 września, która wzywa Min. wojsk. i naczelne dowództwo, aby nieustawiała w swych wysiłkach do podniesienia dyscypliny wśród wojska. Będą z całą bezwzględnością i z całą odpowiedzialnością. Podają do wiadomości, że wyrokiem nadzwyczajnego sądu wojskowego z dnia 22/9 r. b. został podpułkownik Juliusz Krasnecki za zaniedbanie w służbie, popełnione przez to, że wyznaczony na dowódcę węzła kolejowego Nr. 6 w Warszawie, służbę pełnił niedbale, zasądzony na więzienie przez 3 miesiące i wydalony z wojska.

Wobec jedynomyślności orzeczenia wyrok stał się bezwzględnie prawomocny.

Poczucie odpowiedzialności i obowiązku wśród oficerów i żołnierzy jest problemem i podstawą wartości armji.

Pan dyre tor aresztowany.

BYTOM 30-9 (PAT) Władze koalicyjne zarządziły aresztowanie dyrektora kawiarni Wiggera pod zarzutem współdziałania przy transporcie tajnym amunicji i broni dla bojówek niemieckich w Zabrze.

KRONIKA

NA POLU CHWAŁY.

Dnia 16 września na polach Grodku na wschód położonego od Białegostoku padł jeden z tych młodych bohaterów, ci życie woje poświęcił dla obrony Ojczyzny. Chorąży Józef Sobolewski, uczeń 7 klasy gimnazjum łódzkiego, należał do tych, co dnia 18 listopada 1918 roku rozbili w Łodzi Niemców.

Po zdobyciu niepodległości wstąpił do armji polskiej. Służył w 157 pułku poznańskim, ukończył szkołę podchorążych i przeszedł do 9 pułku piechoty. W ofenzywie na bolszewików brał czynny udział od samego początku. Z razu kule go omijały, aż narazcie, odpejdziwszy nieprzyjaciół poza Białystok, padł tamby zamknąć na zawsze swoje powieki.

Rodzina przywiozła zwłoki pełnego zapału i wiary w słuszność sprawy żołnierza, aby go złożyć na cmentarzu łódzkim.

Zył lat 20.

Pokój mu i cześć!

— Muzyka w restauracjach.

1) Komisarjat rządu na m. Łódź ogłasza, że zakaz urządzania koncertów i popisów muzycznych w restauracjach, kawiarniach i t. p. został uchylony.

Dnia 25 sierpnia b. r. zmarł w Biedrusku pod Poznaniem, w 20 r. życia

ś. † p.

LUDWIK ROESNER

ochotnik, student Uniwersytetu Poznańskiego.

O czym zawiadamiają rodzinę, kolegów i znajomych
Koledzy z kursu Akademickiego
przy C, S, P, P, w Biedrusku,

Dnia 15 września r. b. zginął śmiercią walecznych w obronie ukochanej Ojczyzny pod Gróbkim Białostockim w 20-ym roku życia b. uczeń kl. VII „Uczelni“ Łódzkiej

ś. † p.

Józef Sobolewski

Podporucznik Wojsk Polakich 9 pułku piechoty

Nabożeństwo żałobne odprawione będzie w sobotę d. 2 października o godz. 11 r. w kościele Św. Krzyża, pogrzeb tegoż dnia o godz. 4 po p. z tegoż kościoła na stary cmentarz katolicki, o czym zawiadamiają pogrążeni w głębokim żalu

3094

Rodzice i rodzeństwo

— Zebranie.

Sekcja zbierania szlachetnych kruszców na skarb Narodowy Obywatelskiego komitetu wykonawczego Rady obrony Państwa na województwo Łódzkie. Zbierze się dzisiaj o godzinie 8 wieczorem, w gmachu Towarzystwa Kredytowe m. Łodzi Średnia 19.

— O książki do biblioteki.

Referent Kulturalno-Oświatowy III bataljonu Czołgów w Łodzi zwraca się za pośrednictwem naszego pisma z gorącą prośbą do ofiarnych Łodzianek i Łodzian o ofiarowanie książek (treści beletrystycznej i naukowej) dla nowo utworzonej Świetlicy III Bataljonu I p. Czołgów. Miałoby to być one leżeć gdzieś bezużytecznie lub co gorsza stać się pokarmem dla moli i mysz, niech książki Wasze staną się miłą rozrywką dla żołnierzy, których brak tychże daje się częstokroć dotkliwie odczuwać.

Książki składać można u Referenta Kult.-Oświatowego III Baonu Czołgów, ul. Milsza 58 oraz w Redakcji naszego pisma.

— Zjednoczenie Górnośląskie.

Komitet Zjednoczenia Górnego Śląska z Rządu Polską uprasza wszystkich zarejestrowanych Górnoślązaków i Górnoślazaczek, by w razie zmiany miejsca pobytu (zmiany siedziby, wstąpienia do wojska i t. d.) komunikowali o tem niezwłocznie Komitetowi wraz ze wskazaniem obecnego miejsca zamieszkania (względnie przydziału wojskowego.) Adres Krak. przedmieście 60. Warszawa.

— O „GOSPODY NA FRONCIE“

Tylko żołnierz frontowy narażony częstokroć wskutek działań wojennych na głód i chłód, pozbawiony kubka gorącej herbaty, ocenić może, jakim dobrodziejstwem jest gospoda. Stowarzyszenie jak najszerszej się jej gospód jest jednym z naczelnych zadań pomocy dla żołnierza.

Ponięwać ani władze wojskowe, ani instytucje spo-

łeczne, mimo ofiar i wysiłków nie były w stanie powołać do życia takiej liczby gospód, w których znalazłby schronienie wszystkich nasz żołnierz, — Polski Biały Krzyż apeluje o składanie ofiar na zakładanie gospód.

Najbardziej potrzebne są w obecnej chwili gospody dywizji, które są jakby ogniskami, od których rozchodzi się pomoc na całe okręgi. Nie skąpmy ofiar na nie, wszak gośćmi w nich są nasi ojcowie, mężowie, bracia i synowie.

— KŁOPOTY RZĄDU.

W pierwszych dniach października przyjeżdża do Warszawy p. Oualide, delegowany przez rząd francuski w sprawie zawarcia konwencji pomiędzy Francją i Polską w rzeczach dotyczących się wychodźstwa.

W tym czasie również w sprawach wychodźczych przyjeżdża p. Zieliński, attache przy konsulacie generalnym w Berlinie.

Rząd polski znajduje się w kłopotliwym położeniu gdyż niema gdzie obu dygnitarzy ulokować i niewiadomo czy odpowiednie mieszkanie znajdzie dla nich Urząd mieszkaniowy, do którego się o to zwróciło Ministerstwo Pracy.

— PRZEKSZTAŁCENIE URZĘDU.

Dr. Feliks Młynarski został dyrektorem urzędu emigracyjnego, wicedyrektorem p. Pawlikowski, dotychczasowy komisarz państwowy urzędu do spraw jeńców, uciekinierów i reemigrantów — t. zw. w skróceniu „Jur“.

„Jur“ przechodzi do urzędu emigracyjnego, samodzielnego ciała przy ministerstwie pracy i opieki społecznej.

— ŻOŁNIERZE ŻYDOWSCY A ŚWIĘTA.

W wielu oddziałach garnizonu warszawskiego, jak informuje „Moment“ uwolniono żołnierzy — żydów na obydwa dni święta kuczek. Jednocześnie pos. rabijn Halporn zwrócił się do ministerstwa wojny, które na skutek jego prośby wydało rozkaz nie wzywaniu poborowych żydów do superrewizji przez cztery dni „kuczek“.

— Niedobra matka.

a) Przy ul. Sikawskiej Nr. 11 wyciągnięto z ustępu dziecko nowonarodzone, należące do Józefy Ślązak tamże zamieszkałej. O powyższym zawiadomiono Urząd Śledczy.

— Dobra złedziejska operacja.

a) Przy ul. Benedykta 62, w mieszkaniu Elizy Wastrach skradziono adutantowi misji francuskiej, Andre Bejlot sumę 1,387,500 mk. gotówką. W powyższej kradzieży wszczęto energiczne dochodzenie.

— Nieostrożność.

a) Willer Bogumił lat 59, zamieszkały przy ul. Trębeckiej na Nowych Chojnach, wskutek złamania się drabiny przy zestawianiu domu przy ul. N. Zarzewskiej 23 spadł i rozbił sobie głowę w dwóch miejscach, do poranionego zawezwano pogotowie ratunkowe.

— Z niewiadomych przyczyn

a) Wczoraj w domu przy ul. Al. Kościuszki 93 powiesił się Gustaw Hajman, lat 20, szeregowiec IV komp. telegraficznej. Zgon stwierdził dr. Tochtermann, zamieszkał tamże. Przyczyna rozpaczliwego kroku niewyjaśniona.

Teatr i sztuka!

TEATR POLSKI.

Dzisiaj o godz. 4 po poł. po cenach najniższych dla młodzieży poprzedzone konferencją „Wyzwolenie“ St. Wyspiańskiego pod reżyserją dyr. Zelwerowicza. O godz. 8 wiecz. również po cenach najniższych widowisko ludowe, na którym ukaże się komedia satyryczna J. Szaniawskiego „Papierowy kochanek“.

We wtorek dnia 5 premiera fragmentów dramatycznych J. Słowackiego z p. M. Brokowskim w roli tytułowej. W próbach „Hedde Gabler“ H. Ibsena.

W niedzielę dn. 3 o godz. 12 w poł. 3-ci Poranek dramatyczny: „Słońce i Satyra w Panu Jowialskim“ prelegent dyr. Zelwerowicz; recytacja ilustrująca pp. Siennicka, Zakrzyńska Roslan i Rdzawicz. O godz. 3 po cenach polubaw. „Wyzwolenie“ Wyspiańskiego i o 8 „Papierowy kochanek“ w obsadzie.

Komunikaty.

Zawiadomienie.

Do pp. Majstrów Cechu Rzeźniczego. W Łodzi. Urząd starszych Zgromadzenia Cechu Rzeźniczego niniejszym zawiadamia pp. majstrów, że 19 października (wtorek) r. b. o godzinie 5-iej po południu w lokalu własnym przy ul. Milsza 46. odbędzie się kwartalne zebranie tegoż cechu, na które uprasza się o punktualnie przybycie. Powołując się na protokół ogólnego zebrania z dnia 20 lipca r. b. przypomina się pp. majstrom, że zapis uczni wyzwoleń na czeladników i przyjęcie nowych członków w poczet majstrów melowane być muszą bezpośrednio zarządowi cechowemu, najpóźniej na 2 tygodnie przed kwartalnym zebraniem członków. Zgłoszenia podane do zarządu potym terminie uwzględnione nie będzie.

Starszy Cechu Andrzej Jutrosiński.

Zarząd Stowarzyszenia Majstrów Fabrycznych Ziemi Piotrkowskiej zwołuje nadzwyczajne zebranie członków. celem powzięcia bardzo ważnych decyzji, w niedzielę dn. 3 b. m. o godz. 12 w południe, w Domu Ludowym Zw. Robotników Chrześcijańskich przy ul. Przejazd nr. 34, i prosimy o liczny współudział.

We wtorek dn. 5 b. m. odbędzie się posiedzenie pp. majstrów farbiarskich na które zaprasza zarząd wszystkich zrzeszonych i niezrzeszonych na godz. 7 wiecz.

Zarząd.

Miesięczne zebranie czeladzi Rzeźniczych odbędzie się dnia 3-go października na którym będzie wybór starszego czeladnika i podstarszego. Oczem prosi o liczne przybycie.

Zarząd.

NA POMNIK DLA BOHATERA.

Na pomnik dla bohaterów ostatniej ofensywy Pogonowskiego i Skorupki złożyli zamiast kwiatów na trumnie ś. p. Wiszniewskiego pp. K. Bogusławscy 100 mk. i L. Baumgartenowie 100 mk.

W drodze do Grodna.

Pan Jan Gella współpracownik „Gaz, porannej” lwowskiej tak opisuje swoją drogę do Grodna. Znalazłszy się dzięki niezwyklej uprzejmości pułk. Wjennawy Długoszowskiego w pociągu Naczelne go Wodza, udającym się na front północny, pędzę od kilku dni życie pełne wrażeń korespondenta wojennego akredytowanego przy głównej kwaterze.

W ubiegły wtorek wieczorem ruszamy specjalnym pociągiem z dworca wiedeńskiego w Warszawie w kierunku na Litwę. Jeszcze tego samego wieczoru przy herbacie zostajemy przedstawieni Naczelnikowi Państwa. Dowiaduję się, że dojedziemy pociągiem do pewnego punktu, przeznaczonego na główną kwaterę sztabu generalnego frontu północnego, skąd będziemy mieli możliwość dojeżdżania do frontu.

Już przed udaniem się na spoczynek zawiadamiają nas, że nazajutrz o 5 rano dwóch z nas może wyjechać z oficerem ordynansowym autem do miejscowości. P. oddzielonej od ostatnich stacji całą puszcza białą wieśką. Ponieważ amatorów jest aż czterech, ciągniemy supelki. Niestety, los mi każe pozostać. Spędzamy dzień następny na włóczeniu się pociągiem wśród borów litewskich i obznajamianiu się z nowym naszym otoczeniem. Trzeba przyznać że jest ono dla mnie czemś bardzo fascynującym. Czuje się to, widzi na każdym kroku że tu oto w tym niepokojnym nazewnątrz pociągu zamieszkała Historia.

Na pozór zwykły pociąg luksusowy. Ruch, gwar, nawet szczerza żołnierska wesołość. Tylko na stacjach przed jednym z wagonów stoją ubrani w stalowe helmy żołnierze, tylko co pierwsi generałowie, dowódcy frontu, armii odcinków dywizji przejeżdżają, by wstąpić na chwilę do tego właśnie wagonu, tylko telefon nie zwykły gość w pociągu, dźwięczy od czasu do czasu i pada rozkaz, by wylądowano auto spieszenie w niewiadomym celu.

Brak czasu gdyż korespondencja ta ma odejść za godzinę odjeżdżającym kuryerem, powoduje, że odkładam kilka słów wzmianki o oficerach najsympatyczniejszych w świecie gospodarzach tego pociągu, do następującej wysyłki. Na jednej ze stacji przejeżdża dowódca 15 dywizji gen. Jung. Z krótkiej rozmowy dowiaduję się nieco szczegółów o ostatnich przejściach tej dywizji. Była jedną z tych, które brały Kijów. Sąd poszła pod Mińsk, potem pod Okczyce i aż na obronę Warszawy. Tu w dniu 17. sierpnia przeszła do ofensywy

i żółw pognęła pod Mińsk Mazowiecki, a potem aż pod Kolno na granicy pruskiej. Od 17—22. sierpnia wzięła 15 dywizja 13.000 jeńców i 41 armat. Ponadto chłopcy tej dywizji zdobyli głośne już dziś dwa wielkie wieblady, które na ich prośbę ofiarowała dywizja Belwele rowi, po którego parku dziś paradują

Z ogromnym uznaniem wyraża się gen. Jung o panach poznańskich, które narażają się na wszelkie trudy i niewygody, by przyjść z pomocą zachętą naszemu żołnierzowi.

Wieczorem dowiadujemy się, że o świcie niedługo kilka samochodów Naczelne go Wodza wyjedzie z rozkazami w różne strony. Wybieram drogę na północny wschód. O oznaczonej porze wsiadamy do samochodu, który ma nas powieźć do dywizji górskiej strzelców podhalańskich, pozostającej pod rozkazami gen. Galicy W drodze na front. Chłodny ranek późnej jesieni przejmuje nas dreszczem. Po uścielającej się zółkłem listowiem drodze pędzimy smagani ostrym wiatrem, który drobniutki pyłek kamienistego żwiru sypie nam w twarz. Jedziemy aby z bliska zobaczyć wojnę, owe ostateczne może dziś już zmaganie idei polskiej z moskiewskim barbarzyństwem, hasła wolności z fanatyzmą doktryną anarchji; jedziemy tam, gdzie bądź co bądź rozgrywa się jeszcze losy Polski i Europy.

Według szczupłych zasobów moich wiadomości strategicznych staram się odtworzyć sobie obraz linii bojowej, na której jeder z odcinków właśnie spieszymy. Wygieciem i poszarpanem półkołem na północy, bar-dziej prosto ku wschodowi i południu biegnie ten pełen luk i wyrw front. Poprzedniego dnia właśnie zajęła Sejny, biorąc półtora tysiąca jeńców z pułkownikiem na czele i wiele materiału technicznego. Jest rzeczą bardzo ważną, co zeznaje ten jeniec litewski. Armia litewska walczy w ścisłym kontakcie z bolszewikami, po sijkowana przez oficerów i amunicję niemiecką. Na tym odcinku boje są, zdaje się, najkrwawsze. Tylko po rozpaczliwym, energicznym do najwyższego napięcia oporze bolszew., wojska nasze posuwają się naprzód. Wczoraj naprzykład meldował gen. Berbecki, że przed liniami jego leży 1000 trupów bolszewickich. Szybko mijamy, nie tak brudne i poniszczone, jak głosi opinia, ulice Białostoku, aby wyjechałszy na drogę polną rozkoszować się najpiękniejszą przejażdżką, jaką można sobie wyobrazić. Maszyna z szybkością 50 km. na godzinę pędzi wśród pól dziwnie martwych kędy dziesiątami kami wiorst nie spotyka się żywego człowieka. Czasami tylko most zwalony lub pozostawiony na drodze jakiś zniszczony obiekt wojskowy zmusza nas do zwolnienia pędu. Ale niebawem już wpadamy w pyszny szpilkowy las litewski, od którego płynie jakaś rozkoszna woń. Tylko czekać, jak z gęszczy wyłoni się zadziwiona gło-

wa żubra lub rogacza.

Po półtoragodzinnej jeździe wiozący nas oficer ordynansowy Naczelne go Wodza, młodzieńki por. Kadenc, oznajmia, że zbliżamy się do celu podróży: miasteczka S. Od kilku dni stoi tu sztab gen. Galicy. Dziś lub jutro najpewniej ruszy dalej.

Z BIALEGOSTOKU.

W sobotę 25 b. m. radny Biernacki Józef wyrokiem sądu Polowego 2-ej Armii skazany został na 20 lat ciężkiego więzienia.

Biernacki J. należał do partji P P S., zajmując naczelną stanowisko w jej oddziale białostockim.

Po wejściu bolszewików do Białegostoku B. natychmiast przyłączył się do partji komunistycznej, przyciągając za sobą kilkanaście osób, członków partji P P S., oraz wydając szumną odezwę do robotników i włóścian. Odezwa ta wydrukowana była w wychodzącym z Białymstoku „Gońcu Czerwonym” — organie tymczasowego komitetu rewolucyjnego Polski.

Po przyłączeniu się do komunistów Biernacki występował jako mówca na wiecach urządzanych w Białymstoku i miasteczkach okolicznych, nawołując wszędzie do pomagania bolszewikom i zasilania szeregów ich armji czerwonej.

Emigracja do Ameryki.

Z Nowego Jorku nadeszła wiadomość, że olbrzymia fala emigracyjna już się rozpoczęła do Stanów Zjednoczonych Ameryki. Dotychczas nigdy nie miały tyle zajęcia co teraz Towarzystwo żeglugowe, gdyż przez długie miesiące okrety przebywające do Ameryki będą przepelnione emigrantami. Emigracja jest tak duża, że na wyspie „Ellis Island” nie może już pomieścić napływu nowych emigrantów, których setki muszą sypiać na podłodze. Zajęto na nocleg nawet stację dezynfekcyjną. Wiele skretów musi czekać w porcie kilka dni zanim zdąży wysadzić pasażerów. Zwrócono się do departamentu wojny, ażeby pozwolił korzystać z baraków wojskowych dla emigrantów. Obliczono że z samej Polski przybędzie do Ameryki w przeciągu roku około 250 tysięcy żydów.

Kartofle na korce

sprzedaje

Stowarzyszenie Rolniczo-Handlowe w Łodzi

ul. Kilińskiego № 50 oraz Oddział miejscowy ul. Pańska № 33

3086

Przedzalnica wełny i bawełny

mogą Otrzymać zamówienia na wyrób przędzy przeznaczonej dla fabrykacji koców z surowców należących do władz wojskowych.

Reflektanci na powyższe zgłoszą się z ofertami pisemnymi do Intendencji O. G. Ł. Cegielniana 18 od godz. 9 do 12-

30323

W centrali Inwigilacyjnej

Dtwa 4 dyonu Żandarmerji Cegiel. 19 jest do odebrania znaleziona sztuka towaru, która swego czasu spadła z ładownego takimże towarem furgona:

Prawy właściciel zgłosi się do tut Dtwa z powołaniem się na L. dz.-C. I 4927/20

3075-3

Maszyny do rachowania

różnych systemów. Taśmy, kalka, papier woskowy, farby gumki do wycierania zawsze na składzie **ceny nizkie**

Gustaw Roman Szulc

Piotrkowska № 144

3005-4

Kafarska Marja zagubiła legitymację chlebową na 5 osób. 10250-1

Pietras Antoni zagubił legitymację chlebową na 3 osoby Karolew ul. Kowińska 5. 10273-1

Owczarek Władysław Andrzej 41 zagubił paszport polski wyd. w Łodzi. 10289-1

Michalina Widzowska zagubiła paszport rosyjski wyd. w gub. podolskiej gm. Trycinki 10290-3

Błaszczyk Maciej zagubił kartę węglową. Widzowska 79. 10291-1

Sztromajer Stefan Kościuszki 93. zagubił kartę węglową. 10278-1

Kusitowicz Michał Drewnowska 36. zagubił kartę naftową. 10276-1

Ojdyńska Józefa Cegielniana 1. zagubiła dowód osobisty wyd. w Wilnie. 10275-5

Latkowski Ignacy zagubił tymczasowy dowód osobisty wyd. w Łodzi, Kaliska 14. 10283-3

Jakóbowicz Lajba Andrzeja 13. zagubił kartę rejestracji wyd. w Łodzi. 10281-5

Potrzebne dziewczyny

do kuchni. wiadomość Piotrkowska 86 LUWA

BIURTOWO, a także detalicznie

towary wysortowane

Szajblera, Gromana, Zawiercie Roynghskiego i inne Specjalne ceny dla Kooperatyw i sklepów bławatnych

M. Orbach Konstytucyjna 3
I-wa oficyna I-sze wejście II piętro.

3093 5

Teatr artystyczny „SCALA”

18 Cegielniana 18

Dziś i dni następnych o godz. 8.30 wiecz. Nowy program nr. 3 Zupełnie nowy repertuar

Doangażowane siły balefu Warszawskiego

Winiarska, duet Matuszewskich 8-letni Matuszewski

Udział biorą: **Lola Pafroni** szofer samochodu i inne kuplety | **Z. Bonecka** Arja z Księżny Czardaszki i Akt Śnieg (śpiew)

H. i E. Redenowie dzisiejsi wieśniarze sketch ze śpiewami tańc | **E. Bodo** Monolog kapelmistrz piecicato | **E. Reden**, nowy repertuar. piosenki: Jeszcze coś, Nowy świat

Ostatni program A. Szczepańskiego obraz z gałganów, Rumuński grajek. Krakowianka z Tambowsk gub. Jedruś i murzynek. Dwaj liliuci mówiące automaty. Wesoły ukraińiec. Prezydent Wilson, Wielka Koalicja sketch, Apoteoza i inne.

Sketch baletowy wyk. Winiarska, duet Matuszewskich i 8-letni Matusz.

w Niedzielę pp. o 4-ej przedstawienie popularne

Kasa czynna od 11-2 od 4 pp. 3095

Proszę ogłoszenia:

Kupno i sprzedaż:

A.A. Meble różne meble w sprzedam tanio Sienkiewicza 59. ofi. cyna II wejście I p, na prawo m. 11. 10145-1

A. Meble różne sprzedam tanio. Piotrkowska 261, m. 4 front. 10198-2

A.A.A. Kupuję futra, zakłady karakulowe, fokowe, twarderobę, bieliznę, dywany, meble, maszyny do szycia placę najlepiej. Wólczajska 43, Chrząstowicz 7675-1

Sklep spożywczy do sprzedania z mieszkaniem z powodu choroby sprzedam tanio byleby zaraz Nowa 34. wprost Przedzania 10256-2

Zaraz do sprzedania urządzenie sklepowe. Wiadomość Kilińskiego 50 front II p 10272-3

Sprzedam w Poznaniu jezioro 400 mórg z rybołówstwem, 25 mórg ziemi ornej z askiem, willa 8 pokoi z inwentarzem, elektryczność, przy mieście powiatowym 1/4 kilometra od stacji kolejowej. Wiadomość, ul. Piotrkowska 292, m. 2, od 1 do 2 i pół i od 8 do 10 w. 10289-2

Sprzedam sklep Miłsza 34 w drewnianym domu. 2 10260-1

Sprzedam maszynę do szycia Wiznera 10. 10260-1

Sprzedam rower w dobrym stanie, oraz dubeltówkę kalibru 16. Oglądać można w dzień od godz 9-7 wiecz. ul. Zielona 8. U p. pokój 25. Rapelski. 10294-5

Sprzedam kredens, bufet, bilard stoliki, krzesła, całe urządzenie piwiarni, Wiznera 9. 10295-3

Dom o 12-tu, mieszkaniach z ogródkiem do sprzedania, Golebia 10, przy Emilji. Wiadomość ul. Liszera 24, przy Sz. Pabjanickiej. 10295-2

Inteligent lat 40-tu pragnie zapoznać się z panną, lub wdową skromnych wymagań w celu matrymonialnym. Łaskawe oster- y dia H.T. 10262-1

Do wynajęcia kilka piwnic suchych. Wiadomość; Andrzeja 10, m. 9. 10261-3

2 morgi ziemi przy ul. Sredniej do sprzedania. Wiadomość Zielona 8, m. 14. co 2 dn. 10185-2

Sprzedam futro męskie, Długa 87, m. 6, co 2 d 10209-1

Sprzedam kilka wagonów posiadki dębowej. Piotrkowska 167, Sobierański. w s s n 10120-2

Zegarek-branzoletka z brylantami sprzedam. Rzgowska 51, u właściciela domu. c s 10213-1

Do sprzedania zaraz (powiat łódzki, kolonja gospodarz) posiadłość sześciomorgowa, ogród dom, zabudowania kompletne inwentarz zbioru, grant przy szosie, trzy wiorsty od tramwaju i kolejki. Wiadomość: Zachodnia 36, m. 12. c s n 9985-1

Z powodu wyjazdu sprzedam piwiarnię w dobrym punkcie odpowiednią pierwszo-rzędną restaurację, meble nowe, stoliki marmurowe, kuchnia zaopatrzona w miedziane naczynia. Kono trakt lokalny 2 lata również 3 mieszkaniowem urządzeniem. Adresy „Rozwój” pod „Piwiarnia”. Zgierska 28, Romański. s c s n 10161-2

Wózek dziecienny sprzedam. St Zarzewska 27, Brzeziński 10202-1

Okazyjnie do sprzedania z powodu wyjazdu meble ze stolowego i sypialnego pokoju. Orła 23, m. 25, zastać można od godz. 5-ej do 9-ej wieczorem. 10197-1

Sprzedam dom z ogródkiem. Targowa 16. Wiadomość w jadtodajni. 10217-2

Maszynę do szycia sprzedam, w dobrym stanie, Dzielnia 16 m. 7. 20204-1

Wóz kolejowy na parę koni do sprzedania. Pańska 73, m. 3. 10214-2

Pianino krzyżowe w dobrym stanie firmy „Ofenbacher” z powodu wyjazdu sprzedam za 45. tys. Rozwadowska 19- m. 32 od 6-7. 10229-1

Powóz na gumach, siódło damskie i uprząż na parę koni z powodu wyjazdu sprzedam zaraz. Wiadomość Pabjanice, Moniuszki 4 oficyna Piątkowski, lub oferty w Rozwoju pod „zaraz”. 10297-1

A meble nowe i używane sprzedam. Przędziecki. 10228-9

Kto chce kupić, sprzedać; dom w wille, majątek ziemski i t. p niech się zgłosi; Dom komisowy, Taszycy, Piotrkowska 90. Rejestracja bezpłatna. 10218-3

Meble, obrazy olejne i biblioteka do sprzedania Kilińskiego 153 m. 13. dom Majanera. 10250-1

Do sprzedania warsztat ślusarski, oraz tokarnia 2 1/2 metra i aparat do sprzedania. Zgierz, ul. Strykowska 12, m. 4. 10241-2

Sprzedam sklep spożywczy, Zakątna 65. 10246-2

Sprzedam dubeltówkę kalibru 12 cena 2000 mk. Składowa 21, Grobelny. 1022-1

Jabłka zimowe gotunki do sprzedania około 50 p. Felwark Rokićny stacja pocztowa i kolejowa Rokićny dr. W.W. u dzie rżawcy. 10223-2

Dom do sprzedania Wiadomość Al. 1-go Maja 16. Wozniak, 10141-2

Sprzedam meble. Ul. Sienkiewicza Nr. 59, oficyna drugie wejście, drugie piętro, m. 26. 10247-1

Różne
A. Meble, łóżka, szaty, otomany, umywalkę, g raitur salo nowy, lustra, biurko szafkowe zegar tanio sprzedam. Piotrkowska 225-3. 10226-5

A. Krawaty przyjmuje do roboty, a także przerabiam stare. Cegielniana 55. s n s n 10048-1

Potrzebni czeladzie szewczy na reperację Spółka Jawalidów Lipowa 58. 10255-2

Potrzebny zdolny ślusarz, na robotę wodociagową i zamkową. Ul. Piotrkowska 58. 10255-1

Potrzebny dozorca domu, Srednia 29, skład apteczny. 10209-1

Młoda inteligentna panienka ukończywszy Progimnazjum poszukuje posady biurowej. Wiadomość St Zarzewska 144 sklep. 10221-1

Zaginął pies biały szpic. Odprowadzić za wysoką nagrodą. Piotrkowska 103, restauracja Galusińskiego. 10198-1

Potrzebna dziewczyna do mleczarni Ł E C Z Y C K I E J. Aleja Kościuszki 43, (róg Andrzeja). 10296

Papier zużyty,

księgi buchclicy jne, kopiały, całe archiwa, gazety, tygodniki, każdą ilość ku ruje; posyłamy po odbiór. Lubka, Sienkiewicza 20, m. 16, 3036 ost. wejs. parter. Udziałem lekcji francuskiego. Oferty w „Rozwoju” sub „Le cons”. 10259-2

Młoda panienka z 4-ro klasowym wykształceniem poszukuje posady biurowej. Wiadomość: Siwiańska 15-22. 10220-1

Potrzebna dziewczynka do posług. Andrzeja 28, apteka. 10225-1

Osoba inteligentna w średnim wieku, mogąca złożyć kaucję, poszukuje posady kasjerki w aptece lub w sklepie. Wiadomość: Al. Kościuszki 26, m. 7. 10240-3

Poszukuje pokoju parter front, na cenie wcale nie zależy w okolicach Głównej, Sienkiewicza, Nawrot, Przejazd, Rozwadowska, byle nie daleko Piotrkowskiej, proszę o odpowiedź listowną adm. „Rozwoju” „W. F.”. 10247-1

Potrzebna uczennica do szycia płatne. Wólczajska 75, 3 p. front. 10249-1

Potrzebny entlopiec do zakładu fryzjerskiego. Benedykta 51, róg Zakątnej. 10251-2

Potrzebna gospodyni do zarządu gospodarstwem u samotnego. Oferty składać do redakcji „Rozwoju” dla „Kupca”. 10245-1

Dam za obiady i kolacje deputat oficerski i odpowiednią dopłatę. Zgłoszenia pod „Samotny” do „Rozwoju”. 10243-1

Panienka z 4 klasowym wykształceniem znajomością pisania na maszynie, oraz buchalterji poszukuje pracy. Łask, oferty w „Rozwoju” sub „Znajomość”. 10379-2

Młode małżeństwo poszukuje pokoju z kuchnią, cena obopólna. Oferty „Młode” w „Rozwoju”. 10265-2

Skradziono legitymację wraz z kartkami deputatowymi Urz. Magistratu Helicy Łódzkiej. 10264-1

Potrzebna nauczycielka do muzyki, zgłaszać się Przejazd 40, m. 40. 10265-2

Zaginął szczernek, biały w czarne łaty, proszę odprowadzić, Głona 8, za wynagrodzeniem. 10267-3

Osoba inteligentna przyjmie posadę odpowiednią, może być jako opiekunka chorych, lub zarządzającą w zamożnych domach lub szpitalu. Poważne referencje. Oferty w „Rozwoju” sub „Osoba”. 10339-2

Chciotnik uczeń kl. 8 ej gimn. Państw., poszukuje lekcji. Oferty „Chciotnik” w „Rozwoju”. s n w 10270-3

Potrzebna panna umiejąca dobrze żyć na przychodnie, Wólczajska 65, m. 5. 10169-2

Zakład fryzjerski z salonek damskim bardzo dobrze zaprowadzony w Ks. Poznańskiem ładnym powiadomem miesiąc z powodu choroby do sprzedania. Tomasz Szymanowski, ul. Rokicińska 65. 10278-3

Pokoju bez mebli poszukuje spokojny lokator. Oferty „Pokój”, Kilińskiego 104, m. 8. 10271-1

Potrzebny uczeń do piekarni Lutomiarska 40. 10285-2

Potrzebna 4-klasistka na praktykę do biura Sienkiewicza 40. 10296-1

Potrzebna uczciwa służąca do wszystkiego. Piotrkowska 273, m. 10, Bojarska. 10284-2

Młoda inteligentna panna poszukuje posady bufetowej w sklepie rzeźnickim. Łask, we oferty proszę składać „Rozwoju” pod „A. P.”. 10282-3

Stangret uczelniany świadectwami, może się zgłosić do fabryki. Łódź, Grabowa 9. 10266-5

Poszukuje wspólnika chrześcijanina do założenia przystępnego interesu z kapitałem 60 tys. mk. Wiadomość Piotrkowska 234, m. 51. Oferty na I p. Zastać można w niedzielę rano 8-11. 10187-1

Panna lat 25, bardzo przydatna na posiadająca majątek pragnie poznać inteligentnego pana w celu matrymonialnym. Oferty proszę z fotografią w „Rozwoju” pod „wykształcona”. 10292-1

Zagubione dokumenty
Kurtz Elza Piotrkowska 172-2 zagubiła paszport niem. wyd. w Łodzi. 10206-1

Kozłowski Eljasz krótka 6 zagubił kartę rejestracji z 1917 r. wyd. w Łodzi. 10212-1

Jan Erhard Patzer zagubił paszport niem. wyd. w Łodzi. 10200-1

Wolman Wanda Wólczajska 64. zagubiła paszport niem. wyd. w Łodzi. 10236-2

Hochgelterner Hersz Bazarzagubił paszport niem. wyd. w Łodzi. 2

Dabie Adolf zagubił paszport rosyjski wyd. w Łodzi of. kartę rejestracji, Konstantynowska 66. 10191-2

Schwertler Aima zagubiła paszport niem. wyd. w Szarymbargu, Nowo Zarzewska 73. 10200-1

Czech Rozalja zagubiła dowód osobisty wyd. w Łodzi, Szarytorska 15. 10169-2